

fundet Indseende med, hvorledes de trustlignende Virksomheder udnytter deres Stilling“. Der har man i Virkeligheden givet Maalet med en saadan Lovgivning. Men en Trust behøver aldeles ikke at være et Monopol, og et Monopol behøver slet ikke at være en Trust. Det er helt forskellige Ting, det er Ting, der kan gro op paa ganske forskelligt Grundlag. Det ene, Monopolet, har man kendt altid. Trusten derimod er noget fuldstændig moderne, en ganske bestemt Driftsform, der har udviklet sig, og som, det skal jeg villig indrømme, rummer store Farer for Samfundet, men Farer, der meget mere ligger i det sociale og det politiske end i det økonomiske. Hvis det skulde vise sig, at en Bedrift paa Grund af dens Stilling som Trust eller som Monopolvirksomhed skulde udnytte Forbrugerne paa ublu Maade, nærer jeg ingen Tvivl om, at Samfundet er saaledes udrustet, at det ikke vilde have nogen som helst Vanskelighed ved at imødegaa en saadan Bedrift og holde dens Avance indenfor rimelige Grænser. En helt anden Ting er de Farer, der ligger i den koncentrerede Bedrift i Retning af at gøre sig Samfundet underdanigt, skade Samfundet socialt eller øve Indflydelse paa Samfundet i politisk Henseende. Alt dette er Forhold, der skjuler sig, og de Farer, som saadanne Forhold medfører, er langt langt større end Faren ved, at man kommer til at give lidt mere for en Vare, noget, der altid er aabenlyst, for det ligger i det aabne Marked, hvad man kommer til at betale. Og hvor Talen er om en Produktion, som arbejder indenfor Toldskranker, er det simpleste og ligefremmeste og lettest haandterlige Middel til at imødegaa saadanne Farer først og fremmest at borttage eller sænke Tolden, og hvis det saa ikke virker, vil man heller ikke have vanskeligt ved at ty til skrappere Midler. Derfor, hvis det er en Lov om Vareaager, man ønsker, saa lad os faa en Lov om Vareaager — Vareaager kan jo udgaa fra andre Forretninger end dem, der har en monopolagtig Karakter. Vi slipper da meget lettere fra det hele Spørgsmaal. Det at ville ramme Vareaager har en saa almindelig Sympati i Befolkningen, at allerede dette vil meget lettere føre os over Spørgsmaalet. Vi har meget lettere ved i selve Loven at karakterisere, hvad det er, vi vil, og vi vil kunne faa Loven til at fungere uden det store Apparat, som her kræves i Tilsynsraadet, ogsaa uden de Udgifter, som vil følge dermed.

Hvis det er en Lov om koncentrerede Bedrifter, om Truster eller hvad ærede Medlemmer nu vil kalde det, man ønsker, saa synes jeg, der er al mulig Anledning til at

vente, indtil det store Materiale, der for Tiden udarbejdes paa de Steder, som er nævnt, og som jo ikke vil skjule noget, ligger færdigt til Brug for os, og saa her forberede en saadan Lov paa en virkelig grundig Maade gennem Tankeudveksling om, hvad man forstaaer ved koncentrerede Bedrifter, hvorledes de er kommet frem, hvilke Farer de i Virkeligheden rummer, hvilke Veje Lovgivningen maa gaa for at give saadanne Virksomheder Adgang til at gøre den Nytte i Samfundet, de kan, men borttage fra dem Muligheden for at gøre den Skade, de utvivlsomt gør.

Lykkes det her i Tinget at samle et Flertal om en bestemt Villie til at gennemføre et Lovforslag som dette, saa kan vi jo ikke gøre andet end komme med vore Ændringsforslag fra sidste Gang. De gør saamænd ikke Loven til en udmærket Lov, det er langt fra, for det kan man ikke gøre dette Lovforslag til, det er ganske umuligt. Jeg ved ikke, om jeg har Lov til at sige, at Lovforslaget er noget Vrøvl rent ud sagt, det er da i hvert Fald det, jeg mener, men det har jeg maaske ikke Lov til at sige.

Formanden: Jeg finder ikke det Udtryk parlamentarisk.

Fraenkel: Vel, men altaa af noget, der for at bruge Lovforslagets Maade til udtrykke sig paa har en vrøvlagtig Karakter, kan man meget vanskeligt faa noget ud, der er meningsfyldt. Man kan faa en Ordmening i det, men ikke nogen virkelig Mening, og det prætenderede heller ikke de Ændringsforslag, vi stillede forrige Gang, Lovforslaget var fremme, men de rettede dog maaske en lille Smule op paa dette Lovforslag, som er en — hvad kalder man saadan en Genstand ude paa Landet, man kalder det vist en „Afkastning“. Er det ikke saaledes, man kalder noget, der er født for tidligt, kommet for tidligt til Verden? Det er det, Lovforslaget er. Man har ikke tænkt det rigtig igennem, og saa tidlig er det kommet til Verden, at jeg ikke tror, Alverdens Bomuld og Varmedunke vil kunne faa noget levedygtigt ud af det. Men er her et Flertal for at føre en saadan Lov igennem, maa vi altsaa medvirke, og saa maa vi stille de Ændringsforslag, vi stillede sidst.

Den ærede Ordfører for Forslagsstillerne nævnte i Begyndelsen af de Bemærkninger, hvormed han forelagde Lovforslaget, to Herrer, der tidligere har tilhørt det konservative Folkeparti, formodentlig som en Formaning til os andre om nu at tage os sam-